

Toimintasuunnitelma kehitysvammaisten palvelujen toteuttamiseksi

Toimintasuunnitelmassa määritellään ne palvelut, joita vammaispalvelut yksikön Paletti järjestää kehitysvammaisille aikuisille ja lapsille. Kehitysvammaisille tarkoitettuja palveluja toteutetaan sosiaalihuoltolain (1982/710), lain vammaisuuden perusteella järjestettävistä palveluista ja tukitoimista (1987/380) ja lain kehitysvammaisten erityishuollosta (1976/519) puitteissa.

Toimintasuunnitelmaan on kirjattu ne kehitysvammaisille tarkoitetut palvelut, joita vammaispalvelut pystyy toteuttamaan määrärahojen, henkilöstöressurssien ja olemassa olevien palvelujen puitteissa.

KEHITYSVAMMAINEN HENKILÖ JA LUKUMÄÄRÄ

Palveluja järjestetään niille henkilöille joiden:

- kehitys tai henkinen toiminta on estynyt tai häiriintynyt synnynnäisen tai kehityksessä saadun sairauden, vian tai vamman vuoksi (L kehitysvammaisten erityishuollosta 1 §)
- toimintakyky on huomattavasti rajoittunut, mikä näkyy vaikeutena oppia ja ylläpitää päivittäiseen elämään liittyviä toimia. Perinteisesti äyllisen kehitysvammaisuuden astetta arvioidaan vakioiduilla älykkyytsteillä. Tautiluokituksen mukaisesti kehitysvammat jaetaan eri vakavuusasteisiin: lievästi kehitysvammaiset ÄO 50 – 69, keskivaikeasti kehitysvammaiset ÄO 35 - 49, vaikeasti kehitysvammaiset ÄO 20 – 34 ja syvästi kehitysvammaiset ÄO alle 20. Esimerkiksi keskivaikeasti kehitysvammaiset toimivat 6 – 9 vuotiaan lapsen tasolla ja vaikeasti kehitysvammaisten toiminta vastaa 3 – 6 vuotiaan lapsen toimintaa.
- vammaisuuteen liittyy samanaikaisesti rajoituksia kahdessa tai useammassa seuraavissa adaptiivisen taitojen yksilöllisesti sovellettavista osa-alueista: kommunikaatio, itsestä huolehtiminen, kotona asuminen, sosiaaliset taidot, yhteisössä toimiminen, oppimiskyky, vapaa-aika ja työ
- kehitysvammaisuus on tullut ilmi ennen 18 vuoden ikää.
- tuen tarve on elinikäinen, mutta se saattaa vaihdella eri elämäntilanteissa.

Vammaispalvelujen yksikön kehitysvammaisille tarkoitettuja palveluja käytti vuonna 2009 yhteensä 797 henkilöä.

Alla olevassa taulukossa on alustavasti arvioitu kehitysvammaisten lukumäärää eri asuimuodoissa joulukuun 2009 tilanteen mukaan.

TAULUKKO Kehitysvammaisten lukumäärä joulukuun 2009 tilanteen mukaan

	Vanhempiansa luona tai itsenäisesti asuvat	Asumispalvelujen piirissä	Laitoshoidossa olevat	Yhteensä
0 - 17 v	268	2	6	276
18 - 25 v	106	44	14	164
26 - 49 v	128	144	52	324
50 - 64 v	36	71	40	147
65 + v	6	18	16	40
Yhteensä	544	279	128	951

KEHITYSVAMMAPALVELUJEN MÄÄRÄRAHAT VUONNA 2010

Palvelu	Tilinpäätös 2008	TA 2009	Tilinpäätös 2009 (arvio)	Talousarvio 2010
Kehitysvamma palvelut yhteensä, josta	19.517.170	20.213.230	20.997.949	20.458.537
1. asiakaspalvelujen hankinnat muilta palveluntuottajilta (laitoshoido, asuminen ym. erityishuolto)	14.807.386	14.500.900	15.150.104	15.200.000
2. vammaispalvelujen oma toiminta:				
2.1 asumisyksiköt	2.076.598	1.895.290	1.800.081	1.937.583
2.2 työ- ja päivätoimintakeskukset	2.110.418	1.987.063	1.802.775	2.022.604

Kehitysvamma palvelujen määrärahoista suurin osa noin 75 % muodostuu asiakaspalvelujen hankinnoista muilta palvelujen tuottajilta. Menoista noin 38 % on asumispalvelujen ja 58 % laitoshoidon menoja.

Kehitysvammaisten erityispalvelujen menojen jakaantuminen:

- vammaispalvelutoimiston asumisyksiköt noin 10 % menoista, sisältää Ruusukujan palveluasuntojen menoista kehitysvammahuollon osuus, Portsan Kehräkodin, Kurjenkallion, Karjakujan ja Tervahovin asuntolat sekä Koskikoti
- työ- ja päivätoimintakeskusten menot ovat noin 14 % ja sisältävät Itäharjun, Katriinan, Orikedon, Toivolan toimintakeskusten, Pompon päiväkeskuksen sekä avotyön menot
- asiakaspalvelujen ostot ovat noin 75 % menoista ja sisältävät hankitut laitos- ja asumispalvelut, päivätoiminnan ja muut erityishuollon palvelut
- muut palvelut noin 3 % sisältää muun muassa perhehoidon, tukihenkilötoiminnan ja Paletin kuntoutustyöryhmän kustannukset.

PALVELUJEN JA ERITYISHUOLLON JÄRJESTÄMINEN

Kehitysvammaisille henkilöille järjestetään palvelut ensisijaisesti yleislainsäädännön turvin, esim. päivähoitolain, perusopetuslain, kansanterveys- ja erikoissairaanhoidon lain. Silloin kun peruspalvelut eivät ole riittäviä, turvataan palvelut sosiaalihuoltolain, vammaispalvelulain tai kehitysvammaisten erityishuollon lain (1977/519) mukaan. Erityishuoltoon kuuluvia palveluksia ovat kehitysvammaisten erityishuollosta annetun lain 2 § mukaan:

- tutkimus, joka käsittää erityishuollon yksilöllisen suunnittelun ja toteuttamisen edellyttämät lääketieteelliset, psykologiset ja sosiaaliset selvitykset sekä soveltuvuuskokeet;
- terveydenhuolto;
- tarpeellinen ohjaus, kuntoutus sekä toiminnallinen valmennus;
- työtoiminnan ja asumisen järjestäminen sekä muu vastaava yhteiskunnallista sopeutumista edistävää toimintaa;

- henkilökohtaisten apuneuvojen ja apuvälineiden järjestäminen;
- yksilöllinen hoito ja muu huolenpito;
- henkilön aviopuolison, vanhempien ja muiden perheenjäsenten, muun huoltajan tai hänelle muuten läheisen henkilön ohjaus ja neuvonta;
- tiedotustoiminnan harjoittaminen erityishuoltopalveluksista;
- kehityshäiriöiden ehkäisy; sekä muu vastaava erityishuollon toteuttamiseksi tarpeellinen toiminta.

Vammaispalvelulain ja kehitysvammalain yhdistämistä jatketaan. Uudistustyön tavoite on valmistua hallituskauden 2007 – 2011 aikana. Muutoksien vaikutuksia on tässä vaiheessa vaikea ennakoita.

ERITYISHUOLLON JOHTORYHMÄ

Peruspalvelulautakunta on 20.5.2009 § 252 päättänyt nimetä erityishuollon johtoryhmän hoitamaan 25.5.2009 alkaen sille kehitysvammalain mukaan kuuluvia tehtäviä. Johtoryhmän jäseniksi nimetään vammaispalvelutoimiston toimintayksikkö Paletin kuntoutustyöryhmän jäsenet. Paletin kuntoutustyöryhmään kuuluvat psykologi, sosiaalityöntekijä sekä kehitysvammaisten asioita hoitava terveystieteiden lääkäri.

Johtoryhmä hyväksyy lasten iltapäivätoiminnan toiminnanohjaajan, pitkäaikaissairaiden ja vammaisten lasten omaishoidon tuesta vastaavien avohuollonohjaajien sekä Paletin sosiaalityöntekijöiden valmistamat erityishuolto-ohjelmat.

Erytishuolto-ohjelma laaditaan kehitysvammaisille henkilöille, joilla on erityishuollon tarve. Erytishuolto-ohjelma voi sisältää muun muassa kehitysvammaisten koululaisten 3 – 9 luokan oppilaiden iltapäivätoiminnan, kehitysvammaisten aikuisten päivätoiminnan sekä muut välttämättömät erityishuollon palvelut. Erytishuollon tarve arvioidaan kuntoutus- ja palvelusuunnitelman laatimisen yhteydessä.

Paletin sosiaalityöntekijät laativat yhteistyössä erityishuoltopiirien kuntayhtymien kanssa erityishuolto-ohjelman siltä osin kun palvelut tuotetaan kuntayhtymän toimesta.

TUTKIMUS, OHJAUS JA NEUVONTA

Asiakasmäärä: Paletin kuntoutustyöryhmä palvelee vuosittain 550 - 570 henkilöä ja vuodessa tilastoidaan noin 2.600 asiakaskäyntiä.

Paletin aikuisten palvelujen piiriin ohjautuvat ne 17- 18 -vuotiaat lastenneurologisen yksikön asiakkaat, joilla on kehitysvammadiagnoosi. Lisäksi muut palveluja järjestävät tahot, kuten mielenterveyshuolto, avopalvelu ja lastensuojelu lähettävät uusia sosiaalisen tuen tarpeessa olevia asiakkaita tutkimuksiin ja palvelujen piiriin.

Paletin kuntoutustyöryhmä tekee psykologiset ja sosiaaliset tutkimukset ja selvitykset sekä perusterveydentilan tarkistus. Tutkimusten perusteella laaditaan yhteistyössä asiakkaan ja hänen omaisensa kanssa kuntoutus- ja palvelusuunnitelma ja ohjataan asiakkaat sosiaali-, terveydenhuollon ja muiden palvelujen piiriin. Tavoitteena on että, kaikilla aikuisilla kehitysvammaisilla on voimassaoleva kuntoutus- ja palvelusuunnitelma. Kuntoutus- ja palvelusuunnitelman mukaisesti Paletin sosiaalityöntekijät päättävät toimintasuunnitelman mukaisten palvelujen ja erityishuollon antamisesta kehitysvammaisille asiakkaille.

Paletin työntekijät antavat kehitysvammaisille asiakkaille ja heidän perheilleen asiantuntija-apua eri elämänvaiheissa. Palvelujen toteutumista seurataan yhteistyössä kehitysvammaisten palveluja toteuttavien yksiköiden kanssa.

Tutkimuksiin ja kehitysvammaisten palvelujen piiriin tulee myös henkilöitä, joilla on

ADHD, Aspergerin oireyhtymä tai jotka jonkun muun sairauden tai vammaisuuden takia tarvitsevat tukea selviytyäkseen työssä ja asumisessa. Kuntoutustyöryhmä ohjaa heidät ensisijaisten peruspalvelujen piiriin, koska kehitysvammahuollon palvelut eivät vastaa heidän palvelutarvettaan.

ASUMISPALVELUT

Asiakasmäärä: Pitkäaikaisessa asumispalvelujen piirissä on noin 250 kehitysvammaista aikuista.

Kehitysvammaisille henkilöille järjestetään asumispalveluja sosiaalihoitolain ja kehitysvammaisten erityishuoltolain mukaisesti.

Palvelut toteutetaan mukaisesti erilaisissa asumisyksiköissä tai palvelutaloissa:

- Hoito-asuntola tai autettu asuminen, mikä sisältää henkilökunnan tuen ja ohjauksen kaikkina vuorokauden aikoina
- Ohjattu asuminen sisältää päivittäin annettavaa tukea, ei yövalvontaa. Henkilökunta on asukkaiden apuna ja tukena yleensä illalla ja viikonloppuisin.
- Tuettuun asumiseen sisältyvä säännöllinen tuki ja ohjaus voidaan toteuttaa asuntoloiden henkilökunnan toimesta tai kotipalveluna.

Paletin kuntoutustyöryhmä arvioi yhdessä asiakkaan ja hänen omaistensa kanssa soveltuvaa asumisvaihtoehtoa. Yksilöllistä palvelutarvetta arvioitaessa otetaan huomioon kehitysvammaisen henkilön toimintakyky sekä avun, hoidon ja ohjauksen tarve päivittäisissä toiminnoissa.

Tällä hetkellä noin 60 henkilöä jonottaa asumispalvelua. Paletin kuntoutustyöryhmän työssä kohdataan lähes päivittäin tilanteita, jolloin palvelujen puute uuvuttavat omaisia ja aiheuttavat vaikeita psyykkisiä ongelmia. Erityisesti soveltuvien asumispalvelujen puute on aiheuttanut sen, että kriisitilanteissa on jouduttu järjestämään välttämätön palvelu laitokseen tai muuhun ei tarkoitusmukaiseen palveluun. Asiakas joutuu odottamaan pysyväistä asumispaikkaa lyhytaikaishoitokodissa tai vaihtamaan paikkaa useasti. Kriisitilanteissa tehdyt ratkaisut eivät ole asiakaslähtöisiä eivätkä kokonaistaloudellisesti tarkoituksenmukaisia.

Jonotilanteen korjaamiseksi vammaispalvelujen yksikössä on laadittu pitkän aikavälin suunnitelma ”Kehitysvammaispalvelujen kehittämistavoitteet vuosille 2010 – 2016”, joka tuodaan peruspalvelulautakunnan käsittelyyn toukokuussa 2010.

Vammaispalvelujen yksikön asumispalvelut

Asiakasmäärä: Karjakujan, Kurjenkallion ja Tervahovin asuntoloissa on 33 - 35 paikkaa. Kussakin asuntolassa on kaksi ohjaajaa, jotka tekevät kolmen viikon periodityötä.

Asukkaat maksavat itse vuokransa, vesi- ja sähkömaksunsa, ateriansa sekä muut henkilökohtaiset menonsa. Tervahovin asuntolassa valmistetaan ateriat yhteisesti ja näistä aterioista peritään omakustannushintana tällä hetkellä 5,50 € /päivä. (Perla 24.6.2009 § 293).

Ruusukujan palveluasunnot

Ruusukujan palveluasunnoissa asuu yhteensä 19 vaikeavammaista tai kehitysvammaista henkilöä. Ruusukujan menoista noin 53 % kohdistuu kehitysvammaispalveluihin. Sosiaalilautakunta on hyväksynyt Ruusukujan palveluasuntojen toimintasuunnitelman 1.6.2005 § 708.

Portsan Kehräkoti

Portsan Kehräkodissa asuu 12 ikääntyvää kehitysvammaista henkilöä.

Ryhmäkoti on yhteisöasumista ja tarkoitettu ikääntyville kehitysvammaisille, jotka tarvitsevat ohjausta ja tukea päivittäisissä toiminnoissaan, mutta eivät ole jatkuvan hoidon, valvonnan ja huolenpidon tarpeessa.

Asuntojen vuokra määritellään Tilalaitoksen ilmoittaman neliöhinnan mukaan. Vuokraan sisällytetään vesi- ja sähkömaksu. Ateriamaksut noudattavat kulloinkin voimassa olevia kotihoidon ateriamaksuja.

Kuntayhtymiltä, kunnilta ja muilta palveluntuottajilta hankittavat asumispalvelut

Turun vammaispalvelujen edustajat neuvottelevat vuosittain Varsinais-Suomen erityishuoltopiirin ja Kärkullan kuntayhtymän kanssa seuraavan vuoden käytöstä. Lisäksi kuntayhtymät pyytävät vuosittain kaupunginhallitukselta lausuntoa toiminta- ja taloussuunnitelmiinsa.

Kehitysvammaiselle ruotsinkieliselle turkulaiselle on tärkeää saada puhua omaa kieltään. Vaikka he osaisivat puhua jonkun verran suomea vammaan liittyvät kommunikaatio- ja ymmärtämisvaikeudet rajoittavat hyvän suomen kielen oppimisen. Tämän takia on tärkeää, että palveluja voidaan järjestää ruotsiksi esim. Kärkulla kuntayhtymän tuottamana.

Kehitysvammaisten asumispalvelut on kilpailutettu ja tavoitteena on, että uudet sopimukset tulevat voimaan 1.4.2010 alkaen.

Asiakkaille, jotka asuvat muualla kuin Turun lähialueella, hankitaan yksilölliseen harkintaan perustuvia asumispalveluja, kun suorahankinnan edellytykset täyttyvät. Syynä voi olla esim. pitkään jatkunut hoitosuhde toisen kuntayhtymän alueella tai se, ettei soveltuva palvelua ole lähempänä tarjolla.

Tällä hetkellä hankitaan yksilöllisiin sopimuksiin perustuvia asumispalveluja mm.

- Koivikko-yhteisö, Sauvo
- Palveluasumisyksikkö Loisto, Lokalahti
- Recare Oy Annikakoti, Merikarvia
- Ryhmäkoti Heta-Sofia, Nummela
- Sarijanne Sauvo sekä
- asumisvalmennusta Aivohalvaus- ja Dysfasialiiton Nuortentalosta Turussa

Asiakkaat maksavat itse palveluntuottajan/vuokranantajan määräämä vuokran, ateriat sekä muut asumiseen liittyvät kustannukset. Mikäli palveluntuottaja ei ole määrännyt em. maksuja, peritään asumisesta neliömäärän mukainen vuokra ja aterioista kulloinkin voimassaolevan kotihoidon ateriamaksujen mukainen maksu. Muista asumiseen liittyvistä kustannuksista, esim. siivous- ja hygieniavälineet, peritään enintään 50 euroa kuukaudessa.

Perhehoito

Perhehoidossa on 11 pysyväisluontoisessa hoidossa ja 20 - 25 asiakasta tilapäishoidossa.

Sosiaalilautakunta on hyväksynyt kehitysvammaisten aikuisten ja vammaisten tilapäisen perhehoidon periaatteet ja maksut 12.11.2008 § 1291. Perhehoidosta maksettavat palkkiot ja kulukorvaukset tarkistetaan vuosittain sosiaali- ja terveysministeriön ohjeitten mukaisesti.

Laitoshiito

Asiakasmäärä: Pysyväisluontoisessa laitoshoidossa on yhteensä noin 125 asukasta, lisäksi 40 – 50 asiakasta käy lyhytaikaishoidossa.

Laitoshiito järjestetään erityishuoltona paljon apua ja hoitoa tarvitseville kehitysvammaisille, joiden asumista ei voida toteuttaa avohuoltona.

Tavoitteena on vähentää laitoshoidon käyttöä. Laitoshoitoon, sekä pitkä- että lyhytaikaiseen, sijoitetaan ainoastaan silloin, kun muita vaihtoehtoja ei ole ja jos henkilö tarvitsee runsaasti hoitoa ja huolenpitoa.

Laitoshoidon asiakasmäärän vähentäminen, edellyttää korvaavia vaativan tason ympärivuorokautista asumispalvelua ja siihen liittyviä tukipalveluja. Aasukkaat ovat asuneet laitoksessa 30 - 40 vuotta, ja suunnitelmien toteuttamien edellyttää tiivistä yhteistyötä kuntayhtymän kanssa asiakaskohtaisten tilanteiden arvioimiseksi.

Kehitysvammapalvelujen pitkän aikavälin tavoitteiden mukaisesti, valmistellaan yhteistyössä Varsinais-Suomen erityishuoltopiirin kuntayhtymän kanssa asiakaskohtaiset suunnitelmat

LYHYTAIKAISHOITO

Vammaista lasta ja aikuista hoitavat vanhemmat toivovat joustavia, riittäviä tilapäishoitovaihtoehtoja. Hoitopaikkaa järjestettäessä otetaan huomioon yksilöllinen hoidon tarve ja perheen kokonaistilanne. Lyhytaikaishoidon määrää ja toteuttamistapaa harkitaan yhteistyössä perheen kanssa ja resurssien puitteissa. Ensisijainen vaihtoehto on Koskikodissa toteutettava hoito. Paljon hoitoa, apua, huolenpitoa ja valvontaa tarvitsevalle kehitysvammaiselle lapselle tai aikuiselle järjestetään välttämätöntä lyhytaikaishoitoa esim. laitoshoidona.

Koskikoti

Asiakasmäärä: Palvelujen piirissä on 60 - 70 asiakasta vuodessa. Noin 60 % käyttäjistä on alle 16 vuotta.

Koskikoti on 8-paikkainen yksikkö, joka järjestää lyhytaikaishoitoa paljon hoitoa ja huolenpitoa tarvitseville vammaisille lapsille, nuorille ja aikuisille, kunkin yksilöllisen tarpeen mukaan.

Koskikodissa on perheille tarjottu ns. suunniteltuja hoitajaksoja. Suunniteltu käyttö toteutetaan kahdessa jaksossa: tammikuu- toukokuu sekä syyskuu- joulukuu.

Lyhytaikaishoito pyritään järjestämään kahden, neljän, seitsemän yön jaksoina, niin että tulo- ja lähtöpäivät olisivat pääsääntöisesti maanantai, keskiviikko tai perjantai.

Tarkoituksena on tarjota kiireettömämpää hoitoa ja pitkäjänteisemmin ottaa huomioon yksilölliset tarpeet. Kesäkuukausien jaksot ovat vapaasti varattavissa.

Nuorille koululaisille ja opiskelijoille järjestetään yhteistyössä oppilaitosten kanssa asumisvalmennusjaksoja.

Koskikodissa järjestetään lisäksi aikuisille kehitysvammaisille tarpeen mukaan yksilöllistä päivätoimintaa.

Muualta hankittava lyhytaikaishoito

Muita tilapäishoitopaikkoja käyttää noin 90 asiakasta vuodessa.

Omaishoidon tukemiseksi sekä kuntoutuksellisista syistä paljon hoitoa, apua tai valvontaa tarvitsevalle kehitysvammaisille järjestetään lisäksi tilapäishoitoa muun muassa kuntayhtymien asuntoloissa ja kuntoutuskeskuksessa, Turun Seudun vammaisten asuntotukiyhdistys ry:n asuntolassa sekä perhehoitona.

Mikäli muuta soveltuvaa hoitomuotoa ei löydy, voidaan yksiköllisesti tarvittaessa järjestää hoito kotiin hankkimalla palveluja muun muassa Varsinais-Suomen erityishuoltopiirin kuntayhtymältä tai Mannerheimin Lastensuojeluliitolta.

Lyhytaikaishoidosta perittävät asiakas- ja käyttöpäivämaksut

Peruspalvelulautakunta on 16.12.2009 § 530 hyväksynyt kehitysvammaisten lyhytaikaishoidosta Koskikodissa, perhehoidossa sekä muussa asumisessa perittävät maksut.

Perheet huolehtivat itse lääkkeistä, vaipoista sekä kuljetuksista tilapäishoitoon ja kotiin. Maksu sosiaalipalveluista peritään samanaikaisesti vain yhdestä palvelusta. Tulo- ja lähtöpäivistä peritään maksu.

Lain sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista 11 §:n mukaan maksu voidaan jättää perimättä tai sitä voidaan alentaa, jos henkilön elatusvelvollisuus, toimeentuloedellytykset tai huollolliset näkökohdat huomioon ottaen siihen on syytä. Perheet voivat hakea etukäteen alennusta lyhytaikaishoidon asiakasmaksuihin. Maksualennus myönnetään kalenterivuoden loppuun.

Kuntayhtymät perivät asiakasmaksuasetuksen mukaiset maksut. Muut palvelun tuottajat perivät asiakkaalta asumisesta ja aterioista tuottajan taksojen mukaiset maksut tai yhteensä 32,50 € / vrk.

Koskikodin lyhytaikaishoidosta muilta kunnilta perittävä käyttöpäivämaksu määräytyy asiakkaan palvelutarpeen mukaan. Koska henkilöstö- ym. kustannukset ovat nousseet, tulee käyttöpäivämaksua tarkistaa. Sosiaali- ja terveystoimi perii 1.8.2010 alkaen käyttöpäivämaksuna:

- 147,05 euroa/käyttöpäivä (aikaisemmin 144,20 €) peritään niiden asiakkaiden palveluista, joille järjestetään perushoitoa sekä avustamista päivittäisissä toiminnoissa.
- 194,35 euroa/käyttöpäivä (aikaisemmin 190,55 €) peritään niiden asiakkaiden palveluista, joille järjestetään paljon hoitoa, valvontaa ja avustamista päivittäisissä toiminnoissa.

TYÖ- JA PÄIVÄTOIMINTA

Työ- ja päivätoiminnan piirissä oli vuonna 2009 yhteensä noin 300 asiakasta, josta 250 kaupungin järjestämässä toiminnassa.

Työ- ja päivätoiminta on luonteeltaan sosiaali- ja erityishuollon palvelua niille henkilöille, joilla ei ole edellytyksiä työsuhteeseen työhön. Toiminta on asiakkaille maksutonta aterioita lukuun ottamatta. Myös välttämättömät kuljetukset ovat asiakkaalle ilmaisia.

Toiminnalla tuetaan erityisesti kotona asuvia kehitysvammaisia ja heidän perheitään, mahdollistetaan hoidosta vastaavien vanhempien työssä käyntiä ja tuetaan vanhempien jaksamista. Kehitysvammaisille henkilöille työtoimintaa Katariinan, Itäharjun, Orikedon ja Toivolan toimintakeskuksissa sekä Pompon päiväkeskuksessa.

Toiminnan piirissä olevien asiakkaiden ikä vaihtelee 19 - 60 vuoden välillä. Noin 50 % asiakkaista asuu vanhempiensa luona tai itsenäisesti. Asiakkaat käyvät toimintakeskuksissa 1 - 5 päivänä viikossa.

Tilat, henkilökuntamitoitus sekä kasvava asiakasmäärä ovat vaikuttaneet siihen, ettei kaikille pystytä järjestämään palvelua viitenä päivänä viikossa. Annettavan palvelun määrää arvioidaan jatkossa entistä tarkemmin. Seuraavilla toimenpiteillä varmistetaan mahdollisimman monelle mahdollisuutta osallistua toimintaan:

- Asuntoloissa asuville suositellaan ns. kotipäivää vähintään yhtenä päivänä viikossa. Lähtökohtana on, että pysyväisluontoisesti asuntolassa asuvilla on enintään neljä toimintapäivää viikossa.
- Säännöllinen työ- ja päivätoiminta päättyy pääsääntöisesti asiakkaan täyttäessä 60 vuotta. Mahdollisuuksien mukaan heille järjestetään kerhotoimintaa kerran vii-

kossa.

- Kuljetukset järjestetään niille asiakkaille, jotka eivät pysty käyttämään yleisiä kulkuneuvoja tai palvelulinjaa.

Toimintakeskuksissa peritään ateriapalvelusta kulloinkin voimassaolevien kotihoidon ateriamaksujen mukaan. Ateriamaksu on peruspalvelulautakunnan 26.8.2009 § 348 päätöksen mukaisesti tällä hetkellä 5 euroa.

Toimintakeskusten ja asuntoloiden järjestämistä leireistä ja retkistä peritään aterioista kotihoidon kulloinkin oleva päivämaksu, joka on tällä hetkellä 15 €/päivä. Yöpymismaksuna peritään 4 euroa. Osallistujat maksavat itse matkojen ja retkien matka-, osallistumis- ja sisäänpääsymaksut.

Työosuusraha

Työtoimintaan osallistuvien asiakkaiden toimeentulona on työkyvyttömyyseläke. Työtoimintaan osallistuvalla voidaan maksaa työosuusrahaa. Työosuusraha ei ole tarkoitettu työtoimintaan osallistuvan henkilön palkaksi, vaan sillä on kuntoutuksellinen ulottuvuus. Päivätoimintaa järjestetään niille henkilöille, joilla ei ole edellytyksiä työtoimintaan. Työtoimintaa tarvitaan niille henkilöille, joilla ei ole edellytyksiä työsuhteeseen työhön.

Työosuusrahaa suoritetaan niille asiakkaille, jotka yksilöllisen suunnitelman mukaisesti aktiivisesti osallistuvat toiminta- ja/ tai päiväkeskuksen eri toimintoihin kuten: kokoonpano-, keittiö-, kudonta- ja siivoustehtäviin tai toimintakeskusten järjestämään muuhun kerhotoimintaan. Työosuusrahan suuruus riippuu asiakkaan työtaidoista, aktiivisuudesta ja työajasta.

Asiakaskohtaisen työosuusrahan suuruudesta päättää toimintakeskuksen vastaava ohjaaja yhteistyössä asiakkaan oman ohjaajan kanssa. Työosuusrahan suuruus on 1.5.2010 alkaen 2,50 € – 5,00 €/läsnäolopäivältä. Lomien ajalta ja poissaolopäiviltä ei suoriteta työosuusrahaa.

Avotyö

Avotyöntekijöiden määrää vaihtelee 40 - 60 henkilön välillä.

Avotyöntekijöiden ohjauksesta ja yhteyksistä työnantajiin vastaa kaksi ohjaajaa.

Avotyö on henkilön toimintakykyä ja elämänhallintaa tukevaa työtoimintaa toimintakeskusten ulkopuolella. Avotyöhön sijoittuvat ne kehitysvammaiset henkilöt, joilla on halua ja kykyä selviytyä työstä ns. tavallisella työpaikalla. Avotyösuhde ei ole palkkatyöhön rinnastettava työsuhde, vaan huoltosuhde kaupungin ja työnantajan välillä. Tavoitteena on, että kehitysvammaiset henkilöt voisivat vähitellen siirtyä tuettuun työsuhteeseen tai työsuhteeseen.

Avotyöntekijät ovat tänä päivänä sijoittuneet kaupungin toimipisteisiin kuten päiväkoteihin, koulujen keittiöihin sekä ulkopuolisiin yrityksiin kuten kauppoihin, ravintolaan, liikuntahalliin ja muovialan yritykseen. Vammaispalvelujen yksikkö maksaa avotyöntekijöille työosuusrahaa. Työosuusraha ei vaikuta avotyöntekijän työkyvyttömyyseläkkeeseen, mutta voi vaikuttaa asumistuen suuruuteen tai verotukseen.

Avotyöpaikkoja ja vaihtoehtoja tulee lisätä, koska vajaakuntoisten työtoimintaa tulisi nimenomaan toteuttaa ns. normaaleilla työpaikoilla. Peruskoulunsa päättäneet kehitysvammaiset nuoret osallistuvat ammattikoulutukseen ja he voisivat paremmin hyödyntää osaamistaan ja taitojaan avotyössä ja tuetussa työssä. Avotyön ja tuetun työn kehittämisen on myös taloudellisesti perusteltua. Toimintakeskusten paikkamäärää ei ole tarkoituksenmukaista enää lisätä, vaan on löydettävä vaihtoehtoisia työtoiminnan muotoja.

Avotyössä noudatetaan ensin 3 - 6 kuukauden koeaikaa. Tämän jälkeen arvioidaan mahdollisuutta tuettuun työllistymiseen, jolloin kustannusvastuu siirtyisi työnantajalle. Kokei-

luajalta työnantajalta ei peritä korvauksia. Työnantaja järjestää avotyöntekijälle ateriat. Mikäli työnantajan ja työntekijän kanssa arvioidaan, että työ kokeiluajan jälkeen jatkuu avotyönä, niin työnantajalta peritään korvausta avotyön kustannuksista.

Kaupungin eri hallintokunnissa ja yksiköissä on erilaisia avotyöntekijöille sopivia työtehtäviä. Suunnittelemalla eri työvaiheita avotyöntekijälle tai avotyöryhmälle sopivaksi voidaan lisätä kehitysvammaisten henkilöiden työllistymismahdollisuuksia. Tämä edellyttää eri hallintokuntien sitoutumista asiaan. Tällä hetkellä vammaispalvelujen yksikkö vastaa avotyön kustannuksista, mutta jatkossa yksiköiden tulisi varata määrärahaa näiden kustannusten korvaamiseksi.

Avotyössä työskentelevälle eläkkeellä olevalle työntekijälle suoritetaan työosuusrahana enintään 8,00 € /päivä.

Muilta kunnilta perittävät maksut

Työ- ja päivätoiminnan käyttöpäivämaksuja tulee tarkistaa, koska henkilöstö- ym. kustannukset ovat nousseet. Turun sosiaali- ja terveystoimi perii muilta kunnilta 1.8.2010 lukien

- työ- ja päivätoiminnasta 46,00 euroa/käyttöpäivä (45,10 €)
- avotyöstä 30,10 euroa/käyttöpäivä (29,60 €).

Asiakkaan kuljetuskustannukset eivät sisälly käyttöpäivämaksuun, vaan asiakkaan kotikunta vastaa kuljetuskustannuksista.

Kerhotoiminta

Ikääntyville kehitysvammaisille, jotka eivät enää osallistu toimintakeskusten toimintaan, järjestetään kerran viikossa kerhotoimintaa. Toimintaan osallistuu 8 - 10 asiakasta.

Päivätoiminta

Päivätoiminnan tavoitteena on antaa syvästi ja vaikeasti kehitysvammaisille aikuisille yksilöllisesti suunniteltua kuntoutusta, ohjausta ja virikkeellistä toimintaa. Asiakkaat käyvät päiväkeskuksessa 2 - 5 päivänä viikossa.

Koskikodin ja Pompon päiväkeskuksen päivätoiminnan asiakkailta peritään ateriamaksuna 7,50 euroa / läsnäolopäivä. Ateriamaksua ei peritä ilmoitetuista sairauspoissaolopäiviltä tai jos asiakkaan poissaolosta on ilmoitettu päiväkeskukseen vuorokautta aikaisemmin.

MUUT PALVELUT

Tukihenkilötoiminta

Tukihenkilötoiminta on tarkoitettu kehitysvammaisille nuorille ja aikuisille pääsääntöisesti itsenäisen asumisen tukemiseen ja vapaa-ajan ohjaukseen. Noin 20 henkilölle vuositasolla on myönnetty tukihenkilö.

Tukihenkilölle maksetaan palkkiota, joka on tällä hetkellä 9 euroa/tunti. Palkkio tarkistetaan kuntasektorilla tehtävien palkantarkistuksien mukaisesti. Palkkiota maksetaan pääsääntöisesti enintään 15 tuntia/kk. Palkkion lisäksi toimintaan liittyviin kustannuksiin maksetaan kulukorvausta enintään 35 euroa/kk. Kulukorvaus on pienempi, jos tuntimäärä on viisi tuntia tai vähemmän kuukaudessa. Lisäksi voidaan tapausittain suorittaa korvausta sellaisiin kuluihin, joita ei voida katsoa sisältyvän edellä mainittuihin kulukorvauksiin. Tukihenkilöt raportoivat toiminnastaan kuukausittain.

Kehitysvammaisten avohuollontuki

Yksilökohtainen, harkinnanvarainen avohuollontuki myönnetään **erityisen painavista syistä** tarvittaessa esimerkiksi kehitysvammaisen tilapäishoidon järjestämisestä aiheutuviin ylimääräisiin kustannuksiin.